

2. Odpoveď ministra životného prostredia Slovenskej republiky J. Budaja na interpeláciu poslanca Národnej rady Slovenskej republiky M. Suju podanú 25. novembra 2021 vo veci nečinnosti Environmentálneho fondu v prebiehajúcich projektoch výstavby vodovodov a kanalizácií

**MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Ján Budaj

*minister životného prostredia
Slovenskej republiky*

KANCELÁRIA PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 22-12-2021		
Číslo spisu: PRED-306-1/2021		
Listy: 1/4	Prilohy: -	
RZ	ZH	LU

Bratislava 16. decembra 2021
Číslo: 67553/2021

Vážený pán poslanec,

dňa 29. novembra 2021 bola na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) doručená Vaša interpelácia vo veci nečinnosti Environmentálneho fondu v prebiehajúcich projektoch výstavby vodovodov a kanalizácií. Interpeláciu mi pod číslom PRED-306/2021 postúpil predseda Národnej rady Slovenskej republiky.

1. Prečo vedenie Environmentálneho zdržuje a neprimeraným spôsobom sťažuje dobudovanie rozostavaných vodovodov, kanalizácií a ČOV, ktoré boli už schválené a skontrolované?

Je potrebné zdôrazniť, že Environmentálny fond nezdržuje a nesťažuje dobudovanie rozostavaných vodovodov, kanalizácií a čističiek odpadových vôd, nakoľko priebežne financuje projekty, ktoré sú v poriadku a zároveň Environmentálny fond pristupuje ku každej jednotlivej obci individuálne a s náležitou opatrnosťou tak, aby boli chránené verejné financie.

Na konci minulého volebného obdobia vyhlásilo MŽP SR, konkrétne Environmentálny fond Výzvu na podporné programové aktivity na rok 2020 (ďalej ako „Výzva Veľké vody“), ktorú ale neuzavrelo do dňa volieb a minister dopravy a výstavby Slovenskej republiky Arpád Érsek, v tom čase poverený riadením MŽP SR, prišiel tieto rozhodnutia podpisovať. Všetky rozhodnutia, ktoré sa týkali „Výzvy Veľkých vôd“ boli podpísané 4.3.2020. Ako to už u nás býva tradíciou, takéto povolebné podpisy neveštia nič dobrého. Neskorší vývoj to aj potvrdil. Environmentálny fond sa však k zdedenej situácii z minulosti postavil priamo, bez zbytočnej byrokracie a prierahov. V rámci Výzvy Veľké vody bolo podporených 26 projektov.

Zároveň zdôrazňujem, že Environmentálny fond niekoľkokrát žiadal na osobných stretnutiach ako aj písomne o koordináciu a súčinnosť obcí pri výkone kontrol verejného obstarávania, ktoré v prípade Výzvy Veľké vody v roku 2020 poukázali na závažné pochybenia. Environmentálny fond sa rozhodol so svojimi zisteniami v realizovaných verejných obstarávaní obcami Kravany a Vislava obrátiť na Úrad pre verejné obstarávanie (Podnety na vykonanie kontroly dodržiavania zákona o verejnom obstarávaní zo dňa 1. júla 2021) a orgány činné v trestnom konaní (Oznámenie o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že mohlo prísť k spáchaniu trestného činu zo dňa 28. júna 2021 adresované OR PZ vo Svidníku vo veci obce Vislava a Oznámenie o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že mohlo prísť k spáchaniu trestného činu zo dňa 28. júna 2021 adresované OR PZ v Poprade vo veci obce Kravany). Vzhľadom na prebiehajúce konania sa MŽP SR a ani Environmentálny fond nemôže k nim bližšie vyjadrovať. Zároveň uvádzam, že Environmentálny fond tak konal aj na základe externého podnetu na korupčné správanie obce. Environmentálny fond v danej veci poskytol starostom dotknutých obcí odporúčania na spomalenie stavebných prác na viacerých osobných stretnutiach v marci a máji tohto roku a požiadal o súčinnosť, a to najmä s ohľadom na obyvateľov dotknutých obcí v súvislosti s prípadnými zistenými nedostatkami v oblasti verejného obstarávania. Výkon kontrol v minulosti nebol realizovaný v takom rozsahu, aký je potrebný pri poskytovaní verejných prostriedkov, na aký poukázal vnútorný audit MŽP SR k problematike veľkých vôd, a ktorý je potrebný pri poskytovaní verejných prostriedkov.

2. Kedy budú dotknutým obciam uvoľnené prostriedky na úhradu čakajúcich dodávateľských faktúr za stavebné práce?

Environmentálny fond priebežne financuje projekty obcí (aktuálne sú už plne vyfinancované 4 projekty), ktoré splnili podmienky výzvy a majú správne predložené doklady a do dnešného dňa neboli v daných prípadoch identifikované nedostatky.

Environmentálny fond svojím správaním chráni obce na Slovensku a hľadá definitívne riešenie pre využitie verejných zdrojov v prípade veľkých vôd a nastavuje režim pre budúce financovanie, poskytovanie dotácií a zabezpečenie kontrolných mechanizmov v zmysle zmluvných podmienok a legislatívy SR.

Zároveň si je potrebné uvedomiť, že ak obce žiadali Environmentálny fond o dotáciu a išli na Environmentálny fond s nezákonným verejným obstarávaním, obce musia znášať následky svojich rozhodnutí vo vzťahu k poskytnutým verejným financiám. Dotácia nie je dar a podlieha kontrolným mechanizmom v zmysle zákona o Environmentálnom fonde a zmluvných podmienok dotačnej zmluvy. V prípade, ak sa preukáže, že obce porušili podstatným spôsobom podmienky dotačnej zmluvy, napr. aj v oblasti verejného obstarávania (predražený projekt a pod.), Environmentálny fond musí ako dobrý hospodár žiadať poskytnutú dotáciu späť. S uvedenými podmienkami boli obce uzrozmnené. Vybraní starostovia obcí aj napriek odporúčaniam fondu sa rozhodli ísť vlastnou cestou či už porušením zmluvných podmienok a zákonov SR.

Environmentálny fond sa až po uzatvorení kontrol a výsledkov z Úradu pre verejné obstarávanie a Orgánov činných v trestnom konaní bude vedieť vyjadriť ako bude ďalej postupovať v prípade dotknutých obcí.

3. Kto refunduje obciam vzniknuté náklady na pokuty z omeškania úhrady faktúr, poplatky za súdne trovy, atď., ktoré vznikli obciam v dôsledku nečinnosti vedenia EF?

Vedenie Environmentálneho fondu na viacerých osobných stretnutiach v marci, v máji a v letných mesiacoch tohto roku komunikovalo odporúčanie všetkým obciam, aby spomalili práce a vysvetlilo im aktuálnu situáciu. Environmentálny fond nemá žiadnu zákonnú možnosť zastaviť práce na projektoch obcí, túto možnosť majú jedine starostovia. Uvedené vyplýva zo samotnej podstaty zmluvného vzťahu medzi obcami a dodávateľmi ich projektov. Zároveň si Environmentálny fond váži spoluprácu s obcami, ktoré pochopili danú situáciu a sú súčinné. Environmentálny fond ročne administruje približne 2600 žiadostí, nastavuje systémové zmeny a procesy, mení komunikáciu na proaktívnu, vyhlasuje nové výzvy a špecifikácie. Toto je nečinnosť, keď sa uvedený problém týka len vybranej časti problematických obcí?

Podmienkou uvoľnenia finančných prostriedkov je dodržanie všetkých podmienok uzavretých dotačných zmlúv, nie len samotné zrealizovanie diela, podporeného projektu. Na zistenia upozornil Odbor vnútorného auditu MŽP SR. Za dodržanie všetkých zákonných postupov v oblasti verejného obstarávania upravených zákonom o verejnom obstarávaní zodpovedajú výlučne verejní obstarávatelia, teda obce. Verejné obstarávanie je postavené na princípoch transparentnosti, hospodárnosti a pod. Kontrola verejného obstarávania je vykonávaná nezávislým tímom a jeho výsledky poukazujú na významné problémy vo verejných obstarávaniach z minulosti.

4. Ako hodnotí MŽP dopad pozastavenia vybudovávania vodovodných a kanalizačných sietí v obciach na životné prostredie?

Ide o dočasné pozastavenie žiadostí – na vybudovanie vodovodných a kanalizačných sietí v obciach. MŽP SR nepredpokladá, že takéto pozastavenie môže mať negatívny dopad na životné prostredie. Každá poskytnutá dotácia z Environmentálneho fondu je v prospech životného prostredia a kvality života obyvateľov v danej lokalite (vrátane ochrany zdravia ľudí).

Environmentálny fond a MŽP SR majú záujem na poskytovaní dotácií, avšak nebudú tolerovať neférové a netransparentné správanie. Environmentálny fond nemá s obcami žiaden spor. Ako poskytovateľ verejných prostriedkov dbá na ich hospodárne a efektívne využitie. Spôsob poskytovania dotácií na Environmentálnom fonde bol v minulosti nejasný, neefektívny a netransparentný, na čo poukazujú aj práve zdedené problémy. MŽP SR pracuje spolu s vedením Environmentálneho fondu na systémových zmenách a nastaveniach, v prvom rade v prospech žiadateľa, aby sa obdobné situácie nestávali v budúcnosti a zároveň, aby boli dodržiavané všetky legislatívne postupy a kontrolné mechanizmy, ktoré tu roky absentovali, prípadne neboli vykonávané v dostatočnej miere.

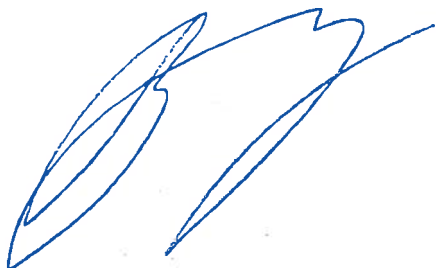
Environmentálny fond svojím správaním smeruje v prvom rade k poukázaniu na netransparentné správanie sa v niektorých obciach, narábanie a kontrolu verejných financií v obciach, ako aj k ochrane verejných financií, systému prideľovania dotácií a v konečnom dôsledku k ochrane všetkých obcí na Slovensku, ktoré doteraz nemohli čerpať dotácie.

Dovoliť si pripomenúť, že poslanci parlamentu schválili v prvom čítaní legislatívnu zmenu z dielne MŽP SR, ktorá novelizuje zákon o Environmentálnom fonde a tiež zákon o obchodovaní s emisnými kvótami. Vďaka tejto novele bude poskytovanie dotácií z Environmentálneho fondu jednoduchšie a prehľadnejšie. Prostriedky fondu pôjdu prioritne na ochranu a starostlivosť o životné prostredie v súlade s Envirostratégiou 2030.

Nová legislatíva taktiež zjednoduší podávanie žiadostí na poskytnutie podpory formou dotácie. Výsledkom bude jednoduchší a prehľadnejší proces poskytovania dotácií, resp. úverov žiadateľom. Výrazne sa zrýchli čerpanie peňazí na projekty samospráv najviac postihnutých znečistením životného prostredia, obzvlášť pri dobudovaní vodovodnej a kanalizačnej siete.

Novelou zákona sa upraví aj spôsob zverejňovania jednotlivých špecifikácií, na ktoré upozornil nedávno Najvyšší kontrolný úrad. Environmentálny fond zverejní do 31. marca príslušného roku zoznam činností, na ktoré následne počas roka uverejní samotné špecifikácie na predkladanie žiadostí o dotáciu. Tento zoznam činností bude obsahovať aj predpokladané termíny zverejnenia jednotlivých špecifikácií. Žiadatelia tak budú už začiatkom roku disponovať informáciou, kedy môžu očakávať sprístupnenie tej ktorej špecifikácie, na ktorú budú chcieť podať žiadosť o podporu. Súčasne jednotlivé špecifikácie činností budú zverejňovať samostatne. Doteraz sa sprístupňovali ako jeden dokument pre všetky činnosti. MŽP SR predpokladá, že Environmentálny fond bude po tejto zmene zákona pružnejší, jeho rozhodovanie transparentnejšie a že bude aj výraznejšia jeho pomoc životnému prostrediu.

S úctou

Vážený pán
Miroslav Suja
poslanec
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava

Na vedomie:
Vážený pán
Boris Kollár
predseda
Národná rada Slovenskej republiky
Bratislava